

Aluehallintovirasto

Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma 2020-2023

Arjen turvaa Lapissa

Sisäisen turvallisuuden strategian mukaisen
maakunnallisen turvallisuussuunnittelun ja
yhteistoiminnan toteuttaminen Lapissa

Lapin turvallisuusverkosto

Julkaisija
Lapin aluehallintovirasto

Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma 2020-2023
Arjen turvaa Lapissa

Sisäisen turvallisuuden strategian mukaisen maakunnallisen turvallisuussuunnittelun
ja yhteistoiminnan toteuttaminen Lapissa
1. painos

Aluehallintovirastojen julkaisuja 84/2020
ISSN 2343-3132 (Verkkójulkaisu),

Lapin turvallisuusverkosto, Rovaniemi
Lapin liitto, Maiju Hyry, Laura Enbuska-Mäki
Lapin AVI, Seppo Lehto, Petri Mäkelä
Lapin AMK, Reijo Tolppi, Eija Raasakka
Lapin pelastuslaitos, Ari Soppela
Lapin poliisilaitos, Reko Silvenius
Lapin Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Mervi Kestilä
SPR, Lapin piiri, Veli-Matti Ahtiainen

Rovaniemi 2020

Tekijät Lapin turvallisuus verkosto		Julkaisuaika 14.5.2020	
		Toimeksiantaja(t) -	
		Toimielimen asettamispäivä -	
Julkaisun nimi LAPIN MAAKUNNALLINEN TURVALLISUUSUUNNITELMA 2020-2023 – arjen turvaa Lapissa			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma 2020-2023 on Lapin turvallisuusverkoston laatima toimintasuunnitelma kansallisen sisäisen turvallisuuden strategian tavoitteiden saavuttamiseksi Lapissa. Toiminnan pääpaino keskittyy kuntien ja paikallisten toimijoiden tukemiseen, maakunnallisten toimijoiden toimesta, parannettaessa Lapin arjen turvallisuutta.</p> <p>Lapin maakunnallisen turvallisuusverkoston johtajakokous on määritellyt suunnitelman painopisteet ja teemat vuonna 2019 tehdyn kuntakyselyn, ja sen pohjalta pidettyjen pajojen perusteella.</p> <p>Lapin turvallisuussuunnitelman teemat ovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikkumisen turvallisuus - turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö - nuorten huumeiden käytön ehkäisy - lasten, nuorten ja perheiden tuki - kylien turvallisuus - maahanmuuttajien tuki. <p>Tässä suunnitelmassa arjen turvallisuudella tarkoitetaan asioita, jotka ovat ihmisten hyvinvoinnin osatekijöitä. Tämän takia Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma on liitetty osaksi Lapin maakunnallista hyvinvointiohjelmaa siten, että hyvinvointiohjelman ja turvallisuussuunnitelman toimeenpano-osat on yhdistetty. Tämä mahdollistaa Lapin turvallisuustilanteen seurannan hyvinvointiohjelman indikaattorien avulla, suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteutumisen seurannan ja edistää kuntia laatimaan oman turvallisuussuunnitelmansa osaksi kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.</p> <p>Lapin maakunnallinen turvallisuustyö perustuu verkostotoimintamalleihin. Mallien avulla pyritään ohjaamaan kuntia ja paikallisia toimijoita hyödyntämään hyväksi todettuja toimintatapoja turvallisuusongelmien kartoittamiseksi, lisäresurssien löytämiseksi ja tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Maakunnallinen verkostoyhteistyö ja koordinaatio toteutetaan, Lapin turvallisuusverkoston kehittämisen, Arjen turvan -toimintamallin mukaisesti.</p> <p>Sivu 18: Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnitelman toimintaperiaate.</p>			
Asiasanat Sisäinen turvallisuus, arjen turvallisuus, Lapin turvallisuusverkosto			
ISSN (painettu) -	ISBN (painettu) -	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) -
Kokonaissivumäärä 20		Kieli suomi	Hinta maksuton
Julkaisija Lapin aluehallintovirasto		Paino -	

Sisällysluettelo

1.	Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnittelu	5
1.1.	Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnittelun painopisteet ja teemat	6
1.2.	Lapissa hyödynnettävät toimintamallit	6
1.3.	Kuntien turvallisuussuunnittelu	6
1.4.	Turvallisuussuunnitelma osaksi Lapin maakunnan hyvinvointiohjelmaa	7
1.5.	Kehittämishanke	7
2.	Tiivistelmä Lapin turvallisuustilanteesta 2010 – 2017/18	7
3.	Lapin maakunnallisten yhteistoimintamallien esittely	9
3.1.	Arjen turvan -toimintamalli	9
3.2.	Lapin liikkumisen turvallisuuden -toimintamalli	9
3.3.	Lapin turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö -toimintamalli	9
3.4.	Hoito syytteen sijaan -toimintamalli	9
3.5.	Ankkurimalli	10
3.6.	MARAK – moniammatillinen riskinarviointi	10
4.	Käsittely, aikataulu ja seuranta	10
4.1.	Käsittely	10
4.2.	Aikataulu	10
4.3.	Seuranta	10
5.	Maakunnallisen turvallisuussuunnittelun kansallinen ohjaus	11
6.	Esimerkkejä toimenpiteiksi, 36 kpl.....	11

1. Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnittelu

Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma 2020-2023 on vuodesta 2007 lähtien toimineen Lapin turvallisuusverkoston laatima toimintasuunnitelma kansallisen sisäisen turvallisuuden strategian tavoitteiden saavuttamiseksi Lapissa. Lapin turvallisuusverkosto on avoin, maakunnallinen yhteistoimintaverkosto. Verkosto tukee ja ohjaa kuntien turvallisuussuunnittelua.

Turvallisuussuunnittelua toteutetaan maakunnissa ja kunnissa. Toiminta ei ole lakisääteistä, mutta se on monelle toimijalle järkevä ja kustannustehokas tapa hoitaa erilaisia laki- tai sääntömääräisiä tehtäviään joko osittain tai kokonaan. Verkostoyhteistyön mahdollistaman tehokkaamman koordinaation ansiosta vähennetään turhaa päällekkäisyyttä, ja kyetään hyödyntämään maakunnalliset ja paikalliset resurssit tehokkaammin.

Maakunnallisessa turvallisuussuunnittelussa toimijat kartoittavat ja tunnistavat maakunnan kannalta keskeiset, lappilaisten ”arjen turvallisuuteen” liittyvät, turvallisuusteemat, sopivat verkoston yhteistoiminnasta ja kuntien kanssa tehtävässä yhteistyössä käytettävistä toimintamalleista, tunnistettujen turvallisuusongelmien ratkaisemiseksi tai vähentämiseksi. Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnitelman toimintaperiaate on esitetty kuvana sivulla 18.

Turvallisuussuunnittelun perusyksikkö on kunta. Tämän takia maakunnallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on paikallisen toiminnan tukeminen ja mahdollistaminen.

Lapin turvallisuusverkoston johtajakokous toimii Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnittelun ohjausryhmänä. Johtajakokous kokoontuu säännöllisesti ja koostuu valmisteluun ja toteutukseen osallistuneiden tahojen edustajista. Suunnitelman valmisteluun on osallistunut kaikkiaan 16 toimijatahoa.

Taulukko 1: Lapin turvallisuussuunnitelman yhteistyötahot

Viranomaiset	Järjestöt	Koulutus- ja tutkimus
Lapin liitto	Rikosuhripäivystys (RIKU) / Rovalan Settlementti ry	Lapin AMK
Lapin aluehallintovirasto	Lapin ensi- ja turvakoti ry	Lapin yliopisto
Lapin ELY-keskus	Suomen Punainen Risti, Lapin piiri	
Lapin pelastuslaitos	Liikenneturva	
Lapin poliisilaitos	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry	
Lapin sairaanhoitopiiri	Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK)	
	Lappilaiset kylät ry	
	Suomen pelastusalan keskusjärjestö ry (SPEK)	

1.1. Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnittelun painopisteet ja teemat

Lapin maakunnallisen turvallisuusverkoston johtajakokous on määritellyt maakunnalliset turvallisuustyön painopisteet. Painopisteet perustuvat turvallisuussuunnitelman valmistelutyön yhteydessä laadittuun Lapin turvallisuuden toimintaympäristöarvioon ja kunnille suunnattuun kyselyyn keväällä 2019, sekä sen pohjalta pidettyjen työpajojen tuloksiin.

Painopisteet ovat:

- liikkumisen turvallisuus
- kouluturvallisuus
- nuorten huumeiden käyttö
- lapsiperheiden huono-osaisuus ja osattomuus
- haja-asutusalueella ja maaseudulla yksi asuvien ikääntyvien ihmisten arjen turvallisuus
- maahanmuuttajien tuki.

Lapin turvallisuusverkosto pyrkii parantamaan edellä mainittujen painopisteiden turvallisuuden tilaa verkostoyhteistyönä laajempien turvallisuusteemojen kautta.

Lapin turvallisuussuunnittelun teemat ovat:

- liikkumisen turvallisuus
- turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö
- nuorten huumeiden käyttö
- lasten, nuorten ja perheiden tuki
- kylien turvallisuus
- maahanmuuttajien tuki.

1.2. Lapissa hyödynnettävät toimintamallit

Lapin maakunnallinen turvallisuustyö perustuu verkostotoimintamalleihin. Mallien avulla pyritään ohjaamaan paikallisia toimijoita hyödyntämään hyväksi todettuja toimintatapoja turvallisuusongelmien kartoittamiseksi, lisäresurssien löytämiseksi ja tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Keskeisiä toimintamalleja ovat:

- Arjen turvan toimintamalli
- Lapin liikkumisen turvallisuuden toimintamalli
- Lapin turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö -toimintamalli
- Hoito syytteen sijaan -toimintamalli (Nuorten huumeidenkäytön ehkäisyn toimintamalli)
- Ankkurimalli (Varhaisen puuttumisen malli nuorten syrjäytymisen ehkäisemiksi)
- MARAK-toimintamalli (Moniammatillinen riskinarviointimalli lähisuhdeväkivaltaan)

Toimintamallien tarkempi esittely luvussa 3.

1.3. Kuntien turvallisuussuunnittelu

Kunnat, yhdessä muiden paikallisten toimijoiden kanssa, määrittävät omat turvallisuussuunnittelunsa painopisteet, sopivat yhteistyöstä, suunnittelevat ja toteutettavat toimenpiteet. Paikallinen toiminta suunnitellaan verkostoyhteistyönä, hyödyntäen em. toimintamalleja.

1.4. Turvallisuussuunnitelma osaksi Lapin maakunnan hyvinvointiohjelmaa

Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma liitetään osaksi Lapin hyvinvointiohjelmaa siten, että hyvinvointiohjelman ja turvallisuussuunnitelman toimeenpano-osat on yhdistetty. Tämä mahdollistaa Lapin turvallisuustilanteen seurannan hyvinvointiohjelman indikaattorien avulla, suunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteutumisen seurannan ja edistää kuntia laatimaan oman turvallisuussuunnitelmansa osaksi kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

1.5. Kehittämishanke

Toteuttaessaan Lapin maakunnallista turvallisuussuunnitelmaa kunnat vahvistavat omaa sekä Lapin veto- ja pitovoimaa. Kunnat ja niissä toimivat turvallisuuden verkostotoimijat tarvitsevat tukea ja uudenlaista osaamista vastatakseen haasteeseen. Tähän tarpeeseen Lapin turvallisuusverkosto päätti hakea kehittämishankerahoitusta Lapin ammattikorkeakoulun johdolla. Hakemus jätettiin 25.2.2020, suunniteltu hankeaika on 2,5 vuotta ja hankeyhteistyötä tarjotaan kaikille Lapin 21 kunnalle. Haettu hankeraha on 482 000 euroa. Toimenpiteinä ovat kuntakohtaiset työpajat, asiantuntijaseminaarit sekä tuki kuntien turvallisuus- ja hyvinvointikertomuksista vastaaville henkilöille.

2. Tiivistelmä Lapin turvallisuustilanteesta 2010 – 2017/18

Laajempi raportti luettavissa osoitteesta www.lumenlehti.fi numero 1/2020.

Edellä mainitussa Lapin turvallisuuskatsauksessa turvallisuustilannetta kartoitetaan viidellä nykytilannetta mittaavalla ja viidellä ennakoivalla mittarilla. Mittarit on poimittu sisäministeriön ”Päätöksiä turvallisuudesta” -julkaisusta. Jokaisesta indikaattorista on esitetty Lapin tulokset vuosilta 2010 – 2017/2018 ja vertailutietona on valtakunnallinen kehitys vastaavalta ajalta.

Seuraavassa taulukossa indikaattoreiden kehitystä Lapissa kuvataan värillä, missä vihreä tarkoittaa positiivista kehityssuuntaa, keltainen indikaattori kuvaa ilmiön pysymistä samalla tasolla ja punainen negatiivista kehitystä.

Taulukko 2: Tiivistelmä Lapin turvallisuustilanteen kehityksestä 2010 – 2017/18.

I Nykytilaa mittaavat indikaattorit	Kehitys Lapissa		Kehitys koko Suomessa	
	2010	2017/18	2010	2017/18
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/ 1000 asukasta	6,4	6,5	6,6	6,5
Katuruuhallisuusindeksi	93,58	102,34	90,77	100,79
Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneet / 1000 asukasta	2,25	1,06	1,43	1,01
Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset / 1000 asukasta	1,3	1,2	1,2	1,6
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmista aiheutuneet hoitajaksot / 10000 asukasta	190,7	194,8	152,8	153,9
II Ennakoivat indikaattorit				
	2010	2017/18	2010	2017/18
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet	10,3 %	10,3 %	8,7 %	11,1 %
Huostassa olleet 0-17 -vuotiaat	0,9 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 – 24 -vuotiaat	10,28 %	6,9 %	11,4 %	8,1 %
Yksinasuvat yli 75-vuotta täyttäneet	46,8 %	46,1 %	49,2 %	47,0 %
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumukset	5,4 %	4,1 %	3,9 %	3,4 %

Nykytilaa mittaavat indikaattorit ovat Lapissa poikkeuksetta kehittyneet positiivisesti tai vähintäänkin pysyneet kutakuinkin ennallaan. Selvä positiivista kehitystä on saatu aikaan liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden sekä katuruuhallisuusindeksin suhteen.

Nykytilaa mittaavissa indikaattoreissa tilanne Lapissa on tällä hetkellä heikompi muuhun Suomeen verrattuna vain koti- ja vapaa-ajan tapaturmista aiheutuneiden hoitajaksosten osalta. Keskimääräistä paremmassa tilanteessa ollaan käytettävissä olevien kansallisten tilastojen valossa huumausainerikosten määrässä ja muilla indikaattoreilla mitattuna Lappi edustaa valtakunnallista keskiarvoa.

Käytettävissä olevat kansalliset tilastot antavat kuitenkin aivan liian positiivisen kuvan Lapin huumerikollisuuden nykytilanteesta. Lapin poliisilaitoksen toimittamien ennakkotietojen perusteella huumerikosten määrässä on tapahtunut hyppäksenomainen 45 prosentin nousu verrattaessa vuotta 2018 vuoteen 2019, ja huumerikosten nousu näyttää edelleen jatkuvan.

Myös ennakoivien mittareiden osalta tilanne näyttää varsin hyvältä. Kaksi indikaattoria viidestä on kehittynyt positiiviseen suuntaan ja loputkin indikaattorit (toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, huostaan otettujen määrä, yksinasuvat yli 75 -vuotta täyttäneet) ovat pysyneet ennallaan vuoteen 2010 verrattuna.

Muuhun Suomeen verrattuna vain rattijuopumuksissa ollaan muuta Suomea heikommassa tilanteessa, valtakunnan keskiarvoa suotuisampi tilanne Lapissa on koulutuksen ulkopuolelle jääneiden, yksinasuvien vanhuksien sekä toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrässä.

Kaiken kaikkiaan vuoden 2010 jälkeen turvallisuustilanne on Lapissa selvästi kohentunut ja ennakoivien indikaattoreiden perusteella näyttää siltä, että positiivisen kehityksen jatkumiselle on hyvät edellytykset myös jatkossa.

3. Lapin maakunnallisten yhteistoimintamallien esittely

3.1. Arjen turvan -toimintamalli

Arjen turvan -toimintamalli on kehitetty yhdessä lappilaisten alue- ja paikallisen tason toimijoiden kanssa avoimen verkoston toimintamalliksi, edistämään viranomaisten, kolmannen sektorin ja elinkeinojen sekä tutkimus- ja koulutuslaitosten yhteistoimintaa.

Toimintamallin tavoitteena on:

- tukea ja tehostaa kuntien ennalta ehkäisevää hyvinvointi- ja turvallisuustyötä
- parantaa paikallisten ja alueellisten resurssien tehokkaampaa hyödyntämistä.

Maakunnallinen verkostoyhteistyö toteutetaan Arjen turvan -toimintamallin mukaisesti.

3.2. Lapin liikkumisen turvallisuuden -toimintamalli

Lapin liikkumisen turvallisuuden -toimintamalli on Lapin ELY-keskuksen johdolla, Lapin liikenneturvallisuustyöryhmän kautta, toteutettavan maakunnallisen liikenneturvallisuustyön toimintamalli. Toimintamallin avulla toteutetaan ja koordinoidaan Lapin liikennekasvatussuunnitelman vuosikelloon kirjattuja toimenpiteitä sekä tuetaan ja ohjataan kunnissa toimivien liikenneturvallisuustyöryhmien toimintaa. Erityisinä kohderyhminä ovat nuoret ja ikääntyvät tienkäyttäjät.

3.3. Lapin turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö -toimintamalli

Lapin turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö -toimintamalli on Lapin AVIn johdolla, yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa, toteutettava alueellinen toimintamalli. Tavoitteena on vahvistaa turvallisuuden tunnetta, turvallisuutta ja siihen liittyvää osaamista ja tiedonvaihtoa. Toiminnassa ovat mukana kaikki Lapin varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjät.

3.4. Hoito syytteen sijaan -toimintamalli

Hoito syytteen sijaan -toimintamalli on Lapin poliisilaitoksen johdolla toteutettava toimintamalli. Keskeisenä elementtinä toimintamalliin liittyy nuorille ja nuorten perheille, yhdessä sosiaali- ja terveystoimen viranomaisen ja järjestötoimijoiden kanssa, suunnattu matalan kynnyksen ennaltaehkäisevä ja tukitoiminta.

3.5. Ankkurimalli

Ankkurimalli on varhaisen puuttumisen toimintamalli liittyen

1. Nuorten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen ja avun tarpeen selvittämiseen sekä tarkoituksenmukaisen avun tai tuen piiriin ohjaamiseen.
2. Nopeaan puuttumiseen lähisuhde- ja perheväkivaltaan sekä tarkoituksenmukaisen avun tai tuen piiriin ohjaamiseen
3. Sisäisen turvallisuuden lisäämiseen monialaisella yhteistyöllä

Toimintamallia toteutetaan monialaisessa yhteistyössä poliisin, sosiaalityön, perusterveydenhoidon, nuorisotoimen, rikossovittelun ja seurakuntien toimesta, yhteistyössä nuoren ja hänen perheensä kanssa.

3.6. MARAK – moniammatillinen riskinarviointi

MARAK on vakavan parisuhdeväkivallan riskinarvioinnin ja uhrin auttamisen moniammatillinen menetelmä. Lapissa Rikosuhripäivystys (RIKU) on yksi toimija moniammatillisessa ryhmässä ja RIKUn rooli on merkittävä, koska RIKUN kautta voi saada koulutetun tukihenkilön tukea tarvitsevalle.

Toimintamallin tavoitteena on, että parisuhdeväkivalta ja sen uhka loppuu ja että uhri saa tarvitsemansa avun ammattilaisilta tai viranomaisilta yhdellä ilmoituksella mahdollisimman helposti, nopeasti sekä yksinkertaisesti.

Parisuhdeväkivalta voi olla fyysistä, henkistä tai seksuaalista. Myös kunniaväkivaltatapaukset soveltuvat käsiteltäviksi. Väkivallan harjoittaja voi olla nykyinen tai entinen avio- tai avopuoliso tai seurustelukumppani.

4. Käsittely, aikataulu ja seuranta

4.1. Käsittely

Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma on vahvistettu Lapin turvallisuusverkoston johtajakokouksen toimesta 6.5.2020.

4.2. Aikataulu

Lapin maakunnallisessa turvallisuussuunnitelmassa kuvattu toiminta on pysyvää toimintaa, jota verkostokumppanit toteuttavat ja kehittävät osana päivittäistä työtä.

Yhteistyöhön osallistuvat tahot sitoutuvat suunnitelmassa esitettyjen toimintamallien ja toimenpiteiden toimeenpanoon ja osoittavat siihen tarvittavat resurssit. Toiminta käynnistetään keväällä 2020. Suunnitellut toimenpiteet toteutetaan vuosina 2020-23.

4.3. Seuranta

Lapin turvallisuussuunnitelma on osa Lapin maakunnan hyvinvointiohjelmaa. Yhdistämällä maakunnallinen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma mahdollistetaan hyvinvointiohjelmassa olevien turvallisuusindikaattoreiden hyödyntäminen seurattaessa Lapin turvallisuustilanteen muutosta.

Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnitelman ohjausryhmänä toimii Lapin turvallisuusverkoston johtajakokous, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnitelman seurantar ryhmänä toimii johtajakokouksen asettama työryhmä, yhteistyössä Lapin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän (HYTE-työryhmä) kanssa.

5. Maakunnallisen turvallisuussuunnittelun kansallinen ohjaus

Lapin maakunnallinen turvallisuussuunnitelma on laadittu noudattaen seuraavia sisäministeriön ohjeita:

- Hyvä elämä – Turvallinen arki, Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta 5.10.2017
- Turvallisuutta kaikkialla – paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset, Sisäministeriön julkaisu 2/2019
- Päätöksiä turvallisuudesta – Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta, Sisäministeriön julkaisu 15/2014

6. Esimerkkejä toimenpiteiksi, 36 kpl

Paikallinen yhteistyö

1.	<i>Järjestöt mukaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden suunnitteluun.</i> Järjestöt tuottavat järjestö- ja kokemustietoa kuntien hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitteluun osallistumalla kuntien hyvinvointi ja turvallisuustyöryhmien työskentelyyn. Luodaan kuntiin järjestö - kunta yhteistyörakenteet. Perustetaan maakunnallinen järjestöyhdyshenkilöverkosto tukemaan ja kehittämään yhteistyötä. Toteutus: 2020- Vastuu: Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys
----	---

Liikkumisen turvallisuus

2.	<i>Kuntien liikenneturvallisuustyön tukeminen</i> Jokaisessa Lapin kunnassa toimii liikenneturvallisuustyöryhmä. Kuntien työryhmissä käydään läpi alueen liikenteellisiä vaaranpaikkoja ja haetaan toimenpiteitä vaarojen vähentämiseksi. Työryhmän toiminnan kautta maakunnan liikennekasvatussuunnitelman vuosikellot ovat aktiivisessa käytössä. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Lapin ELY-keskus, kunnat, Liikenneturva
----	--

<p>3.</p> 	<p><i>Varusmiesten liikenneturvallisuuskoulutusta</i> Särmänä liikenteessä liikennekasvatuskokonaisuudet toteutetaan Lapin varuskunnissa kaikille saapumiserille. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Puolustusvoimat, Liikenneturva</p>
<p>4.</p> 	<p><i>Nuorten liikenneturvallisuuskoulutusta</i> Lapin oppilaitoksissa järjestetään ”Punainen liitu” sekä ”Nuori kuljettaja” -tilaisuuksia Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Kunnat, oppilaitokset, Liikenneturva</p>
<p>5.</p> 	<p><i>Ikääntyvien liikkumisen turvallisuus</i> Ikääntyvien liikkumisen turvallisuutta parannetaan ylläpitämällä iäkkäiden turvallisuuteen vaikuttavaa verkostoa sekä järjestämällä ”ikäihminen liikenteessä” -koulutustilaisuuksia eläkeläiskerhoille. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Liikenneturva, kuntien vanhusneuvostot, kuntien hyvinvointikoordinaattorit, Lapin eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunta, Lapin AVI</p>
<p>6.</p> 	<p><i>Maastoliikenneonnettomuuksien vähentäminen</i> Toteutetaan laajamittaista verkostoyhteistyötä maastoliikenneonnettomuuksien vähentämiseksi Lapissa. Seurataan moottorikelkka-, mönkijä- ja maastopyöräonnettomuuksien onnettomuustilastoja sekä uusia trendejä, esim. maastopyöräonnettomuudet. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa. Vastuu: Lapin liikenneturvallisuustyöryhmä</p>

Turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö

<p>7.</p> 	<p><i>Turvallisuuden vuosikello käyttöön</i> Jokaisessa oppilaitoksessa ja varhaiskasvatuksen yksikössä on käytössä turvallisuuden vuosikello, joka aikatauluttaa vuoden kiertoa ja jota käydään läpäisyperiaatteella läpi säännöllisesti. Sisältää mm. poistumis-, sisääntulo- ja suojautumisharjoitukset, turvallisuuskävelyt sekä varautumisen uhkatilanteisiin. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Oppilaitokset ja varhaiskasvatuksen yksiköt, Lapin AVI, Lapin AMK, Lapin yliopisto</p>
<p>8.</p> 	<p><i>Kiusaamisen vastainen toiminta ja sovittelu</i> Kaikilla oppilaitoksilla ja varhaiskasvatuksen yksiköillä on kiusaamisen vastainen ohjelma (KiVa tms.) käytössä ja henkilöstö tietää kuinka sen mukaan toimitaan. Oppilaiden keskinäinen ohjattu sovittelu (restoratiivinen, verso tms.) on käytössä. Toteutus: 2020-2023 Vastuu: Kunnat, oppilaitokset ja varhaiskasvatusyksiköt, Lapin AVI</p>

<p>9.</p> 	<p><i>Varhainen, avoin yhteistyömalli käyttöön</i> Varhainen, avoin yhteistyömalli on käytössä kaikilla kasvatuksen ja opetuksen järjestäjillä. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Oppilaitokset ja varhaiskasvatuksen yksiköt, kunnat, Lapin AVI</p>
<p>10.</p> 	<p><i>Poliisin yhdyshenkilö kouluille ja varhaiskasvatuksen yksiköille</i> Jokaisella koulutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjällä on nimetty yhteyshenkilö poliisissa. <i>Poliisi pitää laillisuuskasvatustunnit 2, 5 ja 8-luokille?</i> Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Lapin poliisilaitos, koulut, varhaiskasvatuksen yksiköt, Lapin AMK, Lapin yliopisto</p>
<p>11.</p> 	<p><i>Tukioppilaat ja välkäriohjaajat kouluihin</i> Kaikissa oppilaitoksissa toimii koulutetut tukioppilaat ja peruskouluissa välkäriohjaajat. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: MLL, koulut, kunnat, Lapin AVI</p>
<p>12.</p> 	<p><i>Turvallisuustarkastukset</i> Oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen yksiköiden turvallisuustarkastukset raportoidaan henkilöstölle. Tarkastuksiin osallistuu edustaja kaikista kohteen toimijaryhmistä. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Oppilaitokset, varhaiskasvatuksen yksiköt, kunta, Lapin AVI</p>
<p>13.</p> 	<p><i>Arjen turvallisuus oppilaskuntien aiheeksi</i> Oppilaskuntien hallitusten yhdeksi toiminta-alueeksi lisätään arjen turvallisuus. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Koulut, Lapin AVI, Lapin AMK, Lapin yliopisto</p>
<p>14.</p> 	<p><i>NouHätä –kampanjaan 8-luokkalaisille</i> Kampanjaan osallistuvat kaikki peruskoulun 8-luokat Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Lapin pelastuslaitos, SPEK, Koulut</p>
<p>15.</p> 	<p><i>112-päivä teemapäiväksi</i> 112-päivä nostetaan selkeästi oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen yksiköiden teemapäiväksi Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: SPEK, Lapin pelastuslaitos, oppilaitokset ja varhaiskasvatuksen yksiköt, Lapin AVI</p>
<p>16.</p> 	<p><i>Turvallisuus täydennyskoulutuksen pysyväksi teemaksi</i> Opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen teemana on turvallisuus vähintään kerran lukukaudessa, keväällä ja syksyllä. Turvallisuuskoulutus pitää sisällään ajankohtaiset turvallisuusasiat ja vaihtuvan teeman. Toteutus: Pysyvää toimintaa Vastuu: Oppilaitokset, varhaiskasvatuksen yksiköt, kunnat, Lapin AVI, Lapin ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto</p>

<p>17.</p> 	<p><i>Nuorten turvakurssit</i> Tarjotaan Rovaniemen lukion ja 2. asteen oppilaitosten opiskelijoille monipuolisesti turvallisuustaitoja kehittävää koulutusta. Toteutus: Rovaniemi, 2020 Vastuu: MPK, Rovaniemen kaupunki</p>
---	--

Lasten, nuorten ja perheiden tuki

<p>18.</p> 	<p><i>Tukea vanhemmuuteen</i> Mielenterveysongelmista tai muista syistä johtuviin vanhemmuuden taitojen puutteisiin tarjotaan ympärivuorokautista tukea ensikodissa. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry</p>
<p>19.</p> 	<p><i>Apua päihdeäideille päihteitä käyttävälle pikkulapsiperheelle</i> Sikiövaurioita ja pikkulapsiperheiden päihteidenkäytöstä johtuvaa lasten kaltoinkohtelua ehkäistään tarjoamalla neuvoloille yhteistyömahdollisuuksia. Päihteitä käyttäville raskaana oleville ja pikkulapsiperheille tuotetaan avopalvelua ja ensikotitoimintaa, joissa yhdistyvät vanhemmuuden tuki ja päihdekuntoutus. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry</p>
<p>20.</p> 	<p><i>Lasten kurittamisen ja kaltoinkohtelun ehkäisy</i> Kuritusväkivaltaa ja lasten kaltoinkohtelua ehkäistään tarjoamalla matalan kynnyksen palvelua sekä vertaistukea stressin tunnistamiseen ja sen säätelyyn. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry</p>
<p>21.</p> 	<p><i>Lasten ja nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäisy</i> Lasten ja nuorten väkivaltaista käyttäytymistä ehkäistään ja kouluhyvinvointia edistetään vertaisryhmätoiminnalla yhteistyössä koulujen kanssa. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry</p>
<p>22.</p> 	<p><i>Nuorten uusintarikollisuuden vähentäminen</i> Ankkuri-tiimit voivat ohjata nuoria jatkotukeen Lapin ensi- ja turvakoti ry:n Lähisuhde- ja väkivaltatyön avopalveluun Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry, Ankkuritiimi, nuori</p>
<p>23.</p> 	<p><i>Kriisiapua lähisuhdepulmiin ja -väkivaltaan</i> Lapin kunnilla on mahdollisuus saada asukkaalleen maksuttomasti kriisityöhön, lähisuhdepulmiin ja -väkivaltaan liittyviä matalan kynnyksen vastaanottoja järjestämällä niille tilat. Matalan kynnyksen avun saaminen mahdollistetaan myös etäyhteyksien avulla järjestämällä yksilö, pari- ja ryhmätapaamisia sekä vertaisryhmiä. Netin kautta on saatavilla Nuorten chat, Kriisi-chat, Unichat keskusteluja. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa</p>

	Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry
24.	<i>Apua lähi- ja perheväkivallan uhreille</i> Lähisuhde- ja perheväkivallan uhreilla on mahdollisuus hakeutua turvakotiin Rovaniemelle. Palvelu on asiakkaalle ja kunnalle maksutonta. Matkakustannukset korvataan, jos asiasta sovitaan etukäteen. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry
25.	<i>Uusintarikollisuuden ehkäiseminen</i> Uusintarikollisuutta ehkäistään parantamalla vapautuvan vangin tukea. Koevapaudessa olevia vankeja ja vapautuvia mies- ja naisvankeja tuetaan Rikosseuraamusviraston pyynnöstä. Tukea tarjotaan myös yhdyskuntaseuraamusta suorittaville. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Rikosseuraamuslaitos, Lapin ensi- ja turvakoti ry
26.	<i>Psykososiaalista tukea 24/7</i> Äkillisissä ja pitkittyneissä elämän kriisitilanteissa on tarjolla laitoksessa intensiivistä, ympärivuorokautista psykososiaalista ensitukea yksilöille ja perheille. Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: Lapin ensi- ja turvakoti ry

Kylien turvallisuus

27.	<i>Kylien turvallisuuden kehittäminen</i> Turvallinen kyläasuminen, kyläpilotointi. Pilottikylä Niessi, Rovaniemi Toteutus: 2020 Vastuu: Lappilaiset Kylät ry, MPK
28.	<i>Kohdataan kylillä ja keskuksissa</i> Kohdataan kylillä ja keskuksissa -hankkeella vähennetään ikääntyneiden yksinäisyyttä, lisätään osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia sekä vahvistetaan heidän selviytymiskykyään arjessa ja arjen häiriötilanteissa. Toteutus: 2018-2021 Vastuu: Punainen Risti Lapin piiri
29.	<i>Kyläpelastaja-toiminta, kyläläiset pelastustoimen tukena</i> Nopeampaa avunsaantia haja-asutusalueille Toteutus: Pilotti Posiolla 2020, toiminnan kehittäminen ja levittäminen muualle Lappiin Vastuu: Lapin pelastuslaitos

Maahanmuuttajien tukeminen ja monikulttuurisuuden vahvistaminen

30.	<p>Lisätään kotoutumista tukevaa vapaaehtoistoimintaa lisäämällä eri toimijoiden tietoisuutta monikulttuurisuustoiminnan mahdollisuuksista. Tuetaan eri yhdistyksiä ja järjestöjä yhdessä rekrytoimaan mukaan toimintaan uusia kotoutumistyöstä kiinnostuneita vapaaehtoisia ja vapaaehtoisia ryhmänvetäjiä. Tuetaan vapaaehtoisten jaksamista (myös vastaanottokeskusten vapaaehtoiset). Ylläpidetään ja käynnistetään Punaisen Ristin kotoutumista tukevaa toimintaa. (Arjen apu- toiminta, monikulttuurinen ystävätoiminta, kansainväliset klubit, läksyhelppi -toiminta.)</p> <p>Jatketaan Tulijan ystävänä ja tukena- koulutuksen, läksyhelppi- koulutuksen sekä makuja monikulttuurisuudesta- koulutusten toteutusta ja käynnistetään Arjen apu –koulutukset. Toteutetaan edelleen tarvittaessa maahan- muuttaneille suunnattuja selkokieliisiä koulutuksia.</p> <p>Perehdytetään ja koulutetaan vapaaehtoisia paperittomien auttamiseen</p> <p>Punainen Risti tukee ja koordinoi viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa tehtävää kotouttamis- yhteistyötä yhdessä kunnan viranomaisten ja Lapin ELY- keskuksen Kotona Suomessa -hankkeen kanssa.</p> <p>Vahvistetaan maahan muuttoon liittyvien verkostojen työskentelyä.</p> <p>Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: SPR, Lapin piiri</p>
31.	<p><i>Rasismien vastainen toiminta</i></p> <p>Tuetaan eri toimijoita yhteistyöhön rasismien ja syrjinnän vastaisessa toiminnassa (mm. rasisminvastainen viikko, kouluvierailut, pakolaisteltoa, infot).</p> <p>Luovutetaan Ennakkoluuloton edelläkävijä –tunnustus ja viestitään luovutetun tunnustuspalkinnon perusteista.</p> <p>Toteutus: Jatkuvaa toimintaa Vastuu: SPR, Lapin piiri</p>

Turvallisuusosaamista

32.	<p><i>Arjen turvallisuuden ja resilienssin vahvistaminen.</i></p> <p>Koulutusten ja harjoitusten avulla vahvistetaan ja lisätään ihmisten arjessa selvitysmistä sekä toimimista poikkeavissa tilanteissa. (Mm. psykososiaalisen tuen, ensiavun, kodin turvallisuuden alueilla)</p> <p>Toteutus: 2020- Vastuu: SPR, Lapin piiri</p>
33.	<p><i>Päivä paloasemalla</i></p> <p>Järjestetään Paloturvallisuusviikon yhteydessä lapsille ja nuorille suunnattuja ”Päivä paloasemalla” tapahtumia.</p> <p>Toteutus: Vuosittain Vastuu: SPEK, Lapin pelastuslaitos, VPK:t</p>

<p>34.</p> 	<p><i>Tiedolla johtamisen osaamisen lisääminen</i></p> <p>Esiselvitys tiedolla johtamisen sisällöistä, joita pilotoidaan hyvinvointialalla. Tuloksena ovat tiedolla johtamisen osaamismoduulit, jotka liitetään osaksi Lapin ammattikorkeakoulun opetussisältöjä ja palvelutoimintaa.</p> <p>Toteutus: Hanke, johon on saatu rahoitus, toteutetaan v. 2020</p> <p>Vastuu: Lapin ammattikorkeakoulu, Master School</p>
<p>35.</p> 	<p><i>Matkailun turvallisuusviestintä</i></p> <p>Matkailun turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että matkailijat ja matkailutoimijat osaavat vähentää riskejä ja ehkäistä onnettomuuksia. Turvallisuusviestinnän keskeisiä haasteita ovat kohderyhmien saavuttaminen ja oikeiden viestintäkanavien valinta. Kasvanut koti- ja vertaismajoitustoiminta asettaa turvallisuusviestinnälle uusia haasteita koska asiakkaat eivät virallisesti rekisteröidy. Tavoitteena on kehittää turvallisuusviestinnän työkalu, jolla tavoitetaan Lapin alueen matkailijat nopeasti ja varmasti. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa positiivista turvallisuusviestintää.</p> <p>Toteutus: Hanke, johon haetaan rahoitusta syksyllä 2020</p> <p>Vastuu: Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin turvallisuusverkosto</p>
<p>36.</p> 	<p><i>Lapin maakunnallisen turvallisuussuunnittelun ja yhteistoiminnan vaikuttavuuden arviointi.</i></p> <p>Lapissa on tehty verkostopohjaista turvallisuustyötä vuodesta 2007 alkaen, ja tänä aikana on tehty kaksi maakunnallista turvallisuussuunnitelmaa. Verkostopohjaisen turvallisuustyön vaikuttavuutta on tarkoitus arvioida tutkimushankkeella, jossa tilastoidinkantaisten ja kokemustiedon avulla selvitetään, onko tehdyllä turvallisuustyöllä saatu parannettua Lapin turvallisuustilannetta ja miten tehokkaaksi työssä mukana olleet tahot (viranomaiset, järjestöt, oppilaitokset) ovat sen kokeneet.</p> <p>Toteutus: Hanke, johon haetaan rahoitusta vuodesta 2023 alkaen.</p> <p>Vastuu: Lapin ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto</p>

Kuva 1. LAPIN ALUEELLINEN TURVALLISUUSUUNNITELMA – Teemat, toimintamallit, toimenpiteet ja kehittäminen

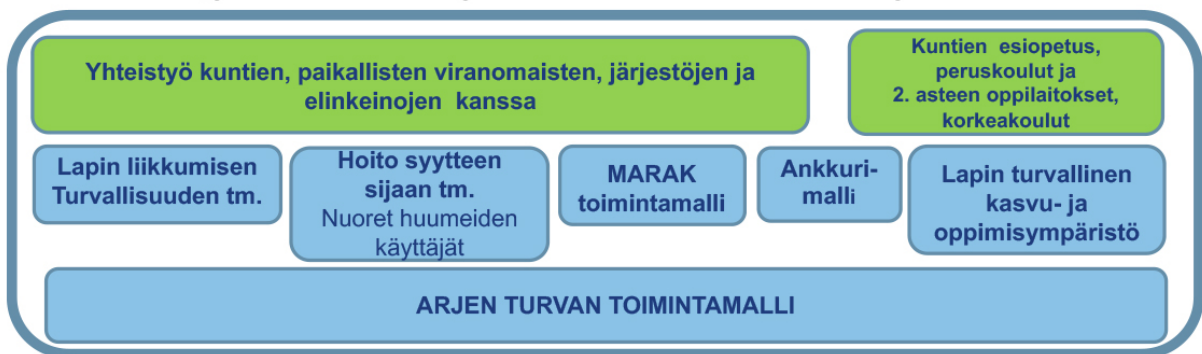
LAPIN ALUEELLINEN TURVALLISUUSUUNNITELMA

- Teemat, toimintamallit, toimenpiteet ja kehittäminen

1. Maakunnalliset teemat

2. Yhteistoimintamallit, joilla tuetaan kuntia ja edistetään maakunnallisia teemoja

3. Paikallisella tasolla sovitut, maakunnallisiin teemoihin liittyvät toimenpiteet:

4. Osaamisen kehittäminen alue- ja paikallistasolla:

